

اكتيمای ساری

(Contagious Ecthyma)

این بیماری در
افغانستان موجود
است.

۱. تعریف

اكتيمای ساری (زخم دهن = Orf, sore mouth) عبارت از التهاب ساری جلد بزها و گوسفندها است که عمدتاً باعث ایجاد زخم ها در لب های حیوانات جوان می گردد. بیماری در بزها نظر به گوسفندها معمولاً شدیدتر است.

۲. عامل شناسی

عامل اکتیمای ساری، ویروسی است که به جنس پارا پاکس وایرس (*parapoxvirus*) خانواده پاکس وریده (*pox viridae*) تعلق دارد.

۳. سرایت

عفونت در اثر تماس با حیوان حامل و اشیای آلوده به وجود می آید. ویروس عامل در برابر خشکی بسیار مقاوم است در ارچق برای سال ها موجودیت خود را حفظ می کند. چنانچه گزارش یافته که تا بعد از ۱۲ سال از ارچق خشکیده به دست آمده است. حیواناتی که با مواد غذایی پسمانده و یا مواد درشت تغذیه می گردند، به ویژه بنابر ساییده گی غشای مخاطی دهن برای تلقیح حساس اند.

۴. انواعی که مصاب می شوند

گوسفندها و بزها میزبان های اولی اند که مصاب می گردند. بیماری در سراسر جهان دیده شده در آغاز بهار در بره ها و بزغاله های جوان و گاه گاهی در حیوانات بالغ که از عفونت طبیعی معافیت حاصل نکرده باشند، رخ می دهد.

انسانها در اثر تماس با آفات حیوانات مبتلا گاه گاهی با تشکل آبله ها در دست، مبتلا می شوند.

اکتیمای ساری انسان ها را مصاب می سازد!

۵. علایم کلینیکی

آفت اولی در جلد، لب ها و اکثراً در کنج دهن و گوش ها انکشاف مینماید. آفات بعضاً در بین شنگل ها و اطراف طبقه شاخی سم پاها نیز یافت می گردد. آفت شاید در نوك پستان بز ها و گوسفند هایی که بزغاله ها و بره های جوان شیر خور دارند، نیز انکشاف کند. آفات به قسم پاپیول ها انکشاف نموده و پیش از پوست آوردن و تشکل ارچق ها به مراحل آبله یی و پوستولار (Pustular) پیش می رود.

پس از تقریباً ۱ - ۴ هفته ارچق ها افتیده و انساج بدون ایجاد داغ شفا می یابند. در جریان مراحل فعال عفونت، حیواناتی که شدیداً مبتلا اند، به ویژه زمانی که عفونت های دومی نیز رخ دهند، به صورت درست غذا خورده نتوانسته و وزن می بازند. آفات در پای سبب لنگش می گردد. در حیواناتی که در لاج های پستان شان آفت موجود باشد، ممکن التهاب پستان انکشاف کند.

۶. دریافت های پتولوژیک

البته حیوانات اکثراً از اثر زخم دهن، به استثنای چوچه هایی که بنابر زخم های زیاد چوشیده نمی توانند، نمی میرند. آفات جلدی طوری اند که در بخش علایم کلینیکی ذکر شد.

۷. تشخیص

پخش آفات زخم دهن (کانتجیس اکتیما)، بر اساس حساسیت سنی مشخص است. تشخیص دقیق در لابراتوار به کمک معاینات هستوپتولوژی، الکترون میکروسکوپی و تجرید ویروس صورت گرفته می تواند.

۸. تداوی

بیماری معمولاً خود به خود محدود شده و حیوانات مصاب به تداوی ضرورت ندارند. بره ها و بزغاله های شدیداً مبتلا در صورتی که خورده و یا چوشیده نه توانند باید از تداوی تقویتی بهره مند شوند.

در واقعات شدید به خاطر مقابله با عفونت بکتریایی شاید تطبیق دارو های مانند پنی سیلین و اوکسی تتراسیکلین ضروری باشد.

۹. جلوگیری و کنترل

حیواناتی که از عفونت طبیعی صحت یاب می گردند، معافیت حاصل نموده و در برابر عفونت های بعدی بسیار مقاوم می شوند.

در برخی از کشور هایك واکسین زنده ی ضعیف شده عرضه می گردد که معافیت خوبی را تولید می کند. با آنهم واکسین باید با احتیاط استعمال گردد تا نواحی آلوده نا شده را آلوده نه سازد. حیوانات واکسین شده تا زمانی که ارچق بی افتد، باید تجرید گردند. برای حیواناتی مبتلا به کانتجیس اکتیما تا زمانی که بیماری در رمه وجود دارد تطبیق واکسین ضرور نیست. در افغانستان در برابر بیماری واکسیناسیون صورت نمی گیرد .

اشخاصی که با حیوانات دارای آفت فعال در اطراف دهن، در تماس اند باید از تدابیر لازم محافظوی مانند پوشیدن دستکش، کار بگیرند.

شکل. آثار زخم ناشی از اکتیمیای
ساری در لب ها

شکل. موجودیت پاپیولهای ناشی از بیماری اکتیمیای
ساری در انگشت یک شخص